

Školitelský posudek na bakalářskou práci

**Natálie Černé *Je to kluk! (Nejen) genderová problematika zobrazení rodičí ženy ve filmu***

Natálie Černá ve své práci zkoumá filmový obraz porodu, respektive rodičí ženy a rituálů, jež porod doprovázejí, a chce poukázat na opakující se rysy, témata a motivy, které tento obraz konstruují, ale i na možnosti jejich překročení, variování a rozrušení. Jelikož je jejím cílem kritická analýza zobrazení ženského/rodičího těla, volí poměrně logicky genderové a feministické teorie. Ty jí dovolují sledovat jak obraz ženského těla ve filmu, tak odhalovat stereotypní nakládání s ženou-rodičkou, rozkrývat konstrukci obrazu matky a srovnat ho s jinými problémy mateřství a jeho reprezentace.

Na začátek posudku je nutné říci, že vykročení do tohoto tématu je nejen původní, ale i nové, nezpracované, Natálie Černá se pouští na nebezpečnou půdu, která ji neposkytuje příliš mnoho návodů, opory, ani vzorců. Už zde můžeme vidět první přínos práce, ale i první úskalí. Jelikož je pro Natálii téma osobní, nechtěla se ho vzdát a spíše – což je sympatické – se pokoušela daný prostor zmapovat a najít alespoň nějaké záchytné body, a jejichž by mohla projít tímto neznámým územím. I proto v jejím textu najdou místo práce sociologické, historické, archeologické (v původním Foucaultově pojetí), i koncepty diskursu, performativity nebo konstrukce genderu. Obrací se do historie porodnictví, jakož i k náročné teoretické literatuře Julie Kristevy či Adrienne Rich. Eklektická povaha má však poměrně jasné směřování, i přes jistou odstředivost je vždy výsledek dostředivý, a ústí v tezi, že neexistuje ženský obraz rodičky a ženský narativ, který by mohl tuto specifickou zkušenost vyjádřit.

Poslední část práce Natálie označuje za hledání tohoto chybějícího narativu. Obdobně jako při pokusu najít teoretickou či historickou literaturu k sledovanému tématu, ani zde není moc úspěšná – prochází fikční a nonfikční filmy, až na výjimky zahraniční, a následujíc své teoretické vzory, nezůstává pouze u tematické analýzy jednotlivých filmů, ale zaměřuje se i na formální stránku a způsoby konstrukce narativu. Autorka volí zejména filmy, u nichž bychom nečekali odklon od běžného pojetí postav a motivů, ale velmi často naopak filmy žánrové, mainstreamové (často romantické komedie), které jsou na opakování zaručených vzorců založené, nebo filmy dokumentární, propagační a osvětové, pro něž hledání ženského „rukopisu“ není relevantní otázkou. I proto víceméně potvrzuje vstupní tezi a ukazuje, že stereotypní zobrazování porodu je běžnou praxí. Takto by práce zůstala velmi schématická, avšak Natálie naštěstí nezůstává pouze u těchto jasně čitelných filmů, nebojí se revize vlastní hypotézy, ale jde dále – věnuje se i experimentálněji pojatým snímkům (symptomatický je jednak český film Věry Chytilové *Hra jablko*, jednak experimenty Stana

Brackhage), které přece jen ukazují, že ženský „porodní“ narativ může existovat a může se vzdalovat jednoznačnému a neustále „kopírovanému“ obrazu porodu. Tradiční narativní stopa je v těchto snímcích často podrývána až extrémními formálními prostředky nebo intenzifikací tělesnosti a performativity ženského těla. Kontrastní polohy porodních snímků tak ukazují mnohé paradoxy, které jsou na práci rozhodně cenné a dokládají, že si autorka práci nezjednodušuje a nevyhýbá se problematickým místům. V závěru práce pak syntetizuje řečené a ukazuje, že zobrazování natolik tělesného a subjektivního zážitku, jakým beze sporu porod je, jenž je do jisté míry stále tématem tabuizovaným, vyžaduje i specifický přístup a zejména odlišnou práci s formálními prostředky, včetně narušování lineárního, kauzálního vyprávění – tyto filmy se tak řadí k opoziční kinematografii (*counter-cinema*), která skrze alternativní práci s filmovým narativem, fikčním světem a způsoby zobrazování odhaluje kulturní stereotypy a dovoluje subjektivní a subjektivizovanou výpověď, nehledě na jakékoli normy, standardy a kánony.

Práce je objevná zejména tím, že otevírá zcela nové téma a přispívá tak k otázkám „ženského filmu“, „ženského hlasu“ a „ženského rukopisu“ a jejich absence. I přesto, že je práce místy příliš popisná, školská a ne vždy pracuje s analýzami viděných filmů, i přesto, že osobní zápal někdy převažuje nad kritickým odstupem a vede k příliš kategorickým závěrům, i přesto, že autorka občas sklouzává k bezradnosti, kterou řeší nadbytečným exkurzem do historie (například porodnictví), přesto se drží hlavní osy problému, k tématu přistupuje poctivě a s badatelskou zvědavostí a teoretické koncepce a pojmy využívá instrumentálně, nikoli pouze jako ornamentální rámec textu. Přes problematická místa rozhodně splňuje standardy bakalářské práce; autorka prokázala schopnost analýzy, pochopení teoretické literatury a její aplikace, jakož i rozhled po světové kinematografii. Rovněž oceňuji o příjemnou spolupráci, Natálie je studentka naslouchavá a velmi pohotově reaguje na připomínky a komentáře. Doporučuji tedy předkládanou práci k obhajobě a s ohledem k řečenému navrhuji hodnocení velmi dobře.

V Praze, Michli, 28. srpna 2016

PhDr. Kateřina Svatoňová, Ph.D.